

Хальмг таньгъчин бääрн газрин промышленностин делгрлтин тускар

Хальмг таньгъчд бääрн газрин промышленность делгрлтин төлө кергтэ тоотнь цугтан гишнэ бääнэ. Мал-агь-русна шим-шүүсн, хулсн, тосхлтин болн шил гаргьлгъна кергт эдлгдг улан шавр, моньгъл шавр, элсн, дотл—эн тоотиг бääрн газрин промышленностин сырье кедж олзлдж болхмн.

Тоосх-черепиц гаргьлгънд кергтэ улан шавр Хальмг таньгъчин хамань болв чигн бääнэ. Тосхлтин материал — гипс Элст балгъсна эргнд, Приозерн, Западн болн Приютненск райодар бääнэ. Өдгэ цаг күүртл ямаран ик гипс бääхинь, энүнэ чинрнь күүцц шиндждлдж халлагдэд уга. Ленинск-Хаттинскин болн Салынскин гипсиг шил кехин төлө эдлдж болхмн.

Элсн гардг газр Элст балгъсн эргнд, «Троицкий» болн «Балковский» совхозмудар, дакад Сарпинск районд бас бääнэ. 1957 джилд «Геолостром-трестин» Ростовск отделень Элст балгъсн, «Балковский» болн «Троицкий» совхозмуд эргнд бääх элсн гардг газр шиндждлдж халалэ. Ода шиндждлж халалгънэ көдлмш төгсджд йовна. Эн көдлмш төгсснэ хөөн эдл-ахун ирлцнэгъу органс гипсиг ямр кевэр олзлгъна туск төр диглдж авх зөвтэ.

Хальмг таньгъчин газрин агъуд ракушечн чолун гардг Зунда-Толгъа, Чолун хамр бääнэ. Зунда-Толгъан чолуна көрнэгнь кесг сай кубическ метр болдж тоолгдна. Чолун хамрт кедү чигэ чолун бääхнь шиндждлдж халлагдэд уга. Болв хамрин чолун, бас тедү мет Зунда-Толгъан чолун, гермүдин эрс тавлгънд эдлгднэ.

Бääрн газрин эдл-ахуг тоосхар, черепицар, дотлар, алебастрар, гүрмр хулсар, уух ундар, махна болн үснэ зүүтэ хот-хоолар тетклгън — бääрн газрин промышленностин гол төр болджана.

Бääрн газрин промышленностин халхар өөрхн джилмүдин эргцд им объектс тосхгдх зөвтэ. Элст балгъснд, Башантад, Садовкд (Сарпинск), Каспийскд тоосхин-черепицн заводмуд, Зунда-Толгъан болн Чолун хамрин карьерсар дотлин заводмуд, Сарпинск, Черноземельск, Целинн, Каспийск болн Яшкульск райодар

гүрмр хулс гаргьлгъна цехс тосхгдхмн.

Элст балгъсна 2-ч номертэ тоосхин-черепицн завод джилдэн 12 сай тоосх гаргьдг болдгар ясгдхмн. Эн заводт алебастр гаргьлгъна цех бääнэ. Эн цех ясгджд шинрүлгдснэ хөөн джилдэн 3000 тонн алебастр кедж гаргьдг болхмн. РСФСР-н Министрмүдин Советин токтаврар Элст балгъснд 1-ч номертэ тоосхин завод тосхгдхмн. Джилдэн 8 сай тоосх гаргьх чидлтэ 1-ч завод тосхгдснэ хөөн, Элст балгъсна тоосхин хойр завод джилдэн 20 сай тоосх гаргьхмн, эннь Элст балгъсна болн Целинн, Яшкульск, Приютненск райондин тоосхин кергллгъиг теткхмн. Сметар 3 сай арслнэ мөнгнэ үнтэ тоосх кедг гурви завод Башантад, Сарпад, Каспийскд тус-тустан джилдэн 3—5 сай тоосх гаргьхмн.

Зунда-Толгъан, Чолун хамрин, Балковск болн Сарпинск карьермүд механизировать кедгх зөвтэ, машин көлгн-күчэр агсгдх зөвтэ. Чолун хамрт кедү чолун бääхинь шиндждлж медэд, чинрнь меджд авгдхмн. Энүнд амтн бээдг гермүд тосхджд, карьерин көдлмшчирин тоог 1958—1959 джилд 100 күүнд күргх кергтэ. Царандан энүнд школ, эрүл-менд харлгъна пункт, клуб тосхкми. Зунда-Толгъан карьерт амтн бээдг ик герин тосхлтиг 1958 джилд төгсгхмн. Энүнд школ, эрүл-менд харлгъна пункт, олна хотин гер бас тосхк кергтэ.

Приозерн, Яшкульск болн Целинн райодар промкомбинат чигн, промышленный кооперацин артель чигн уга. Эн райодар промкомбинатс бүрдэлгън таньгъчин гардгч органсин эркн кергнь болджана.

Хальмг таньгъчин бääрн газрин промышленность джил ирвас өсэд йовх зөвтэ. Партийн болн советск организацс бääрн газрин промышленность делгрүлдж өсклгънэ халхд бääх эв-аргъиг бүклднь олзлдж, бääрн газрин тосхлтин материал гаргьлгъиг өргн хаалгъднь орулх зөвтэ.

П. КИРБАСОВ.

Хальмг таньгъчин бääрн газрин
промышленностин управленэ
начальник.